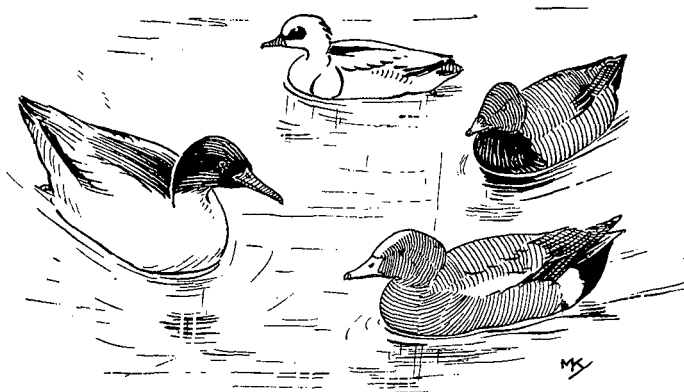

Vogels op en rond het Aaltjemeer

Eén van de excursieterreinen die we in de gemeente Dantumadeel kunnen vinden is het Aaltjemeer, gelegen in de buurt van het dorp Rinsumageest. Dit gebied is te bereiken door in Oudkerk de weg naar de Klinze in te slaan; vervolgens gaat men aan het eind rechts af. We komen nu op een weg met zwarte steentjes, deze gaan we af om daarna de eerste weg aan de linkerkant in te slaan. Dit is een bestrate weg welke in het weiland ophoudt. Rechts voor ons ligt het reeds genoemde dorp Rinsumageest met op de voorgrond het Aaltjemeer, welk water in verbinding staat met de Wijde Murk. Het Aaltjemeer vormt een rijkbegroeide plas temidden van een veenachtig weiland, waar we in het voorjaar en in de zomermaanden

Grote zaagbek; Nonnetje; Tafeleend en Smient.

talrijke weidevogels kunnen aantreffen. In deze periode zijn hier behalve de Kievit, Grutto en Tureluur, Watersnippen en Kemphanen waar te nemen. Wat het aantal Kemphanen betreft beschikken we over de volgende gegevens; in 1950 telden we hier één toernooi-plaats; op 19 april 1952 was er nog maar één plaats (13 mannetjes en 7 wijfjes). Op 31 mei 1953 telden we twee toernooiplaatsen. Zoals opgemerkt is ook de Watersnip aanwezig, welke vogel wel tot in juni zijn „blatend” geluid laat horen. Uit onze notities vermelden we, dat we dit nog op 30 juni 1951 waarnamen. Tevens zagen we de snip enige malen op een damhek zitten. Over het voorkomen van de Kwartelkoning is ons niets met zekerheid bekend. Volgens mededelingen van melkers (1953) was de vogel vroeger hier in de omgeving talrijk, maar de laatste jaren werd deze ralachtige niet meer gehoord, wel moet ze zich bevinden in het z.g. Buitenveld. In het riet, dat rond het Aaltjemeer groeit, broedt de Bruine Kiekendief, hetgeen eveneens met Meerkoet en Waterhoen het geval is. Karekieten en

Rietzangers zijn verder waar te nemen, terwijl uit de naburige dorpen Gierzwaluwen, Huis- en Boerenzwaluwen komen voedselzoeken. Roerdampen hebben we hier echter niet waargenomen, maar mogelijk komt de vogel hier wel voor.

In de herft wordt de oppervlakte van het Aaltjemeer vergroot, doordat het laaggelegen deel onder water komt te staan. Het is nu een welkome pleisterplaats voor waterwild, hetgeen het tot in april blijft. Enige gegevens mogen dit toelichten. Op 24 februari 1951 schatten we het aantal Smienten op circa tweehonderd exemplaren; op 29 december 1951 waren er ongeveer vierhonderd smienten. Naast Toppereenden zagen we op 17 november 1953 vijftig Tafelenden. Deze laatste eendesoot werd tevens aldaar door ons in de zomer waargenomen (30 juni 1951 één exemplaar). Ook Winter- en Zomertalingen zagen we, terwijl verder in het voorjaar Wilde eenden, Kuifeendjes, Futen en Meerkooten werden gesignaleerd. Van de Zaagbekken zijn twee soorten in de winter gezien, Grote zaagbek: 24 febr. 1951, 2 paren en tien wijfjes; Nonnetje: 17 november 1951, één mannetje; 24 februari 1951, tien exemplaren, beide geslachten. Enkele andere interessante waarnemingen zijn nog: op 30 april 1951 werd één Grauwe gans zwemmend in de vaart waargenomen, terwijl we op dezelfde dag tevens één Roodkeelduiker in winterkleed zagen. Voorts noemen we nog het voorkomen van de Bonte kraai en het verzamelen van Kieviten en Scholcksters in de trektijd: 30 juni 1951—100 Kieviten; 24 februari 1951—1200 Scholcksters en 1000 Kieviten. Van de roofvogels zijn behalve Bruine kiekendief te noemen Torenvalk en in de winter Buizerd. Tenslotte merken we nog op, dat op 30 april 1951 door ons één overvliegende Zwarte Ruiter werd waargenomen.

Bekijken we de gegevens, dan blijkt dat het Aaltjemeer behalve een broedgebied voor de weidevogels een belangrijke pleisterplaats is voor het waterwild, al is de oppervlakte in deze periode kleiner dan van de in de buurt gelegen Grote Wielen, waar zich veel meer individuen ophouden. Mogelijk speelt daar ook het voorkomen van een tweetal eendekooien een grote rol. Voor het Aaltjemeer kan nog worden gezegd, dat het water tengevolge van de grootte en de diepte ongeschikt is voor zeilsport, alleen met het roeibootje is het te bevaren. In de broedtijd zorgt de Vogelbeschermingswacht voor de nodige veiligheid.

Waarnemingen, waarover men zich verheugt

Zondagmiddag 17 augustus zaten we voor onze drijvende woning aan de zuidelijke oever van de Rijn, toen onze aandacht getrokken werd door een vreemde donkere vogel met lange nek, die uit oostelijke richting kwam aanvliegen. Door de kijker zagen we bovendien een kromme snavel (wulpensnavel), afgeronde vleugels en achterwaarts gestrekte poten. Het kon niet anders, of het was een ibis, die, de rivier volgend, in westelijke richting verdween. De vogel vloog op $\pm$ 40 meter hoogte.

J. Steenman

Hierbij deel ik U mede, dat ik zondag 26 oktober 1958 nog een bloeiende Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe*) heb gevonden, officiële bloei juli-september. Plaats: vochtige hei om een vennetje in de Appelbergen van de Hondsrug tussen Glimmen en Onnen. Er stonden trouwens meerdere exemplaren, maar lang niet alle in bloei.

J. Ph. Riedel